

Ár 2010, þriðjudaginn 23. febrúar, var fundur í kjararáði að Hverfisgötu 6a í Reykjavík haldinn af Guðrúnu Zoëga, Jakobi R. Möller og Jónasi Þór Guðmundssyni.

Fyrir var tekið:

Að ákveða laun og starfskjör útvarpsstjóra

I.

Fullskipað kjararáð hefur í dag kveðið upp úrskurð nr. 2010.4.001 um almennar forsendur ákvarðana um laun og önnur starfskjör þeirra sem með lögum nr. 87/2009 bættust í þann hóp sem undir kjararáð heyrir. Meðal þeirra er útvarpsstjóri, en lögum um ríkisútvarpið nr. 6/2007 var breytt með fyrrnefndum lögum þannig að kjararáð ákveður nú laun og starfskjör útvarpsstjóra. Með þessum úrskurði tekur þriggja manna kjararáð ákvörðun um launakjör útvarpsstjóra og byggist hún á þeim almennu forsendum sem ákveðnar eru í úrskurði fullskipaðs kjararáðs. Ber því að líta á úrskurðina sem eina heild.

II.

Kjararáð skrifaði útvarpsstjóra og formanni stjórnar Ríkisútvarpsins ohf. bréf, dagsett 17. september 2009, þar sem þeim var gefinn kostur á að koma sjónarmiðum sínum á framfæri við ráðið auk þess sem óskað var eftir ítarlegum upplýsingum um öll núverandi starfskjör, þar með talin hlunnindi, svo sem bifreiða- og aksturshlunnindi, sérstakar greiðslur í lífeyrissjóð o.þ.h. Auk þess var óskað eftir upplýsingum um öll launuð aukastörf. Í bréfunum voru kynntar helstu breytingar sem gerðar voru með lögum nr. 87/2009 á lögum um kjararáð og á lögum um Ríkisútvarpið ohf. Fjármálaráðuneyti var skrifað 19. október 2009 og gefinn kostur á að koma sjónarmiðum á framfæri við ráðið.

Stjórn Ríkisútvarpsins ohf. svaraði með bréfi dagsettu 1. október 2009 og vakti athygli á því að laun útvarpsstjóra hefðu lækkað um 15% 1. janúar 2009. Bréfinu fylgdi ráðningarsamningur. Útvarpsstjóri svaraði með bréfi dagsettu sama dag. Bréfi hans fylgdi einnig ráðningarsamningur og afrit af þremur launaseðlum, þ.e. fyrir og eftir 15% lækkun launa 1. janúar 2009. Ráðningarsamningnum fylgdi tölvupóstur frá þáverandi stjórnarformanni þar sem hann ítrekaði skilning sinn á því að fréttalestur í sjónvarpi teldist ekki til starfa útvarpsstjóra og bæri að greiða það sérstaklega eins og félagið þyrfti ella að greiða öðrum fyrir. Í bréfi útvarpsstjóra sagði að hann nyti engra annarra kjara eða starfstengdra hlunninda en fram kæmu í gögnum sem bréfinu fylgdu, umsamin laun hans væru heildarlaun. Hann taldi eðlilegt að kjararáð hefði meðal annars til hliðsjónar að samkvæmt nýjum lögum um Ríkisútvarpið væri starfs- og ábyrgðarsvið útvarpsstjóra mun umfangsmeira og víðtækara en kveðið væri á um í eldri lögum. Viðvera hans á vinnustað væri að jafnaði um 50 klukkustundir á mánuði umfram hefðbundna dagvinnu. Þá væri ekki talin sú ómældla vinna sem hann ynni heima hjá sér. Hann læsi fréttir í sjónvarpi samkvæmt ósk fréttastjóra að jafnaði tvisvar í viku. Tæki kjararáð sérstaka ákvörðun um „föst laun fyrir dagvinnu“ væri það eðlilegt sjónarmið af hans hálfu að honum yrði greitt fyrir hana á sama hátt og öðrum, enda væri vinnan öll utan hefðbundins vinnutíma og væri að auki utan við allar skilgreindar starfsskyldur útvarpsstjóra.

Í ráðningarsamningi útvarpsstjóra og stjórnar Ríkisútvarpsins ohf. segir meðal annars að útvarpsstjóri sé framkvæmdastjóri félagsins. Hann ráði starfsmenn og annist daglegan rekstur félagsins. Útvarpsstjóri beri ábyrgð gagnvart stjórn á að starfsemi félagsins sé í samræmi við góða viðskiptahætti og landslög. Hann sé ráðinn ótímabundinni ráðningu með tólf mánaða uppsagnarfresti. Samið var um tiltekin mánaðarlaun og ekki er greitt sérstaklega fyrir

yfirvinnu. Launagreiðandi leggur útvarpsstjóra til bifreið og farsíma og kostar rekstur þeirra. Auk þess greiðir launagreiðandi kostnað af fastlínusíma og tölvutengingu á heimili.

Fjármálaráðuneytið sendi umsögn í bréfi dagsettu 29. október 2009 og sagði í bréfinu að Ríkisútvarpið ohf. væri sjálfstætt hlutfélag í eigu ríkisins. Það hefði verið stofnað 1. apríl 2007 og hefði þá tekið við rekstri og starfsemi Ríkisútvarpsins sem hefði verið ríkisstofnun og hefðu laun útvarpsstjóra verið ákveðin af kjaranefnd.

Með bréfi dagsettu 18. janúar 2010 kynnti kjararáð útvarpsstjóra drög að fyrirhuguðum úrskurði um almennar forsendur ákvörðunar um laun, svo og fyrirhugaða ákvörðun um laun hans og önnur starfskjör og gaf honum kost á að koma athugasemdum sínum á framfæri við ráðið. Athugasemdir bárust ekki.

Kjararáð sendi útvarpsstjóra bréf, dagsett 9. febrúar 2010, og gaf honum kost á að koma frekari sjónarmiðum og athugasemdum á framfæri við ráðið. Bréfinu fylgdi rökstuðningur kjararáðs fyrir fyrirhugaðri ákvörðun um launakjör þar sem meðal annars kom fram við hvað hún væri miðuð. Andmæli bárust ekki.

III.

Ríkisútvarpið ohf. starfar samkvæmt lögum nr. 6/2007 og er sjálfstætt hlutfélag í eigu íslenska ríkisins. Í 3. gr. laganna segir að hlutverk þess sé rekstur hvers konar útvarpsþjónustu í almannabágu, svo sem hljóðvarps og sjónvarps. Samkvæmt sömu grein felur útvarpsþjónusta í almannabágu meðal annars í sér að senda út til alls landsins og næstu miða a.m.k. eina hljóðvarps- og sjónvarpsdagskrá árið um kring; að framleiða og dreifa hvers konar útvarps efni; að veita almenna fræðslu og gera dagskrárþætti sem snerta málefni lands og þjóðar; að flytja fjölbreytt skemmtiefni; að veita víðtæka, áreiðanlega, almenna og hlutlæga fréttþjónustu um innlend og erlend málefni líðandi stundar; að flytja efni á sviði lista, vísinda, sögu, íþróttar og annars tómstundastarfs; að halda uppi nauðsynlegri öryggisþjónustu á sviði útvarps; að eiga eða leigja og reka nauðsynlegan búnað til starfsmannar og að varðveita til frambúðar frumflutt efni.

Í III. kafla laganna er fjallað um stjórnskipulag Ríkisútvarpsins ohf. Fjármálaráðherra fer með eignarhlut ríkisins. Stjórn félagsins skal kosin á aðalfundi sem haldinn skal fyrir lok maímánaðar ár hvert. Hana skulu skipa fimm menn og jafnmargir til vara. Áður en kosið er til stjórnar á aðalfundi skulu fimm menn kjörnir hlutbundinni kosningu á Alþingi ásamt jafnmörgum til vara og skulu þeir kosnir í stjórn félagsins. Stjórnin ræður útvarpsstjóra og tekur allar meiri háttar ákvarðanir um rekstur félagsins. Útvarpsstjóri er framkvæmdastjóri félagsins og er hann jafnframt æðsti yfirmaður allrar dagskrárgerðar. Útvarpsstjóri ræður aðra starfsmenn.

IV.

Í 8. gr. laga um kjararáð nr. 47/2006 segir, að það skuli við úrlausn mála gæta innbyrðis samræmis í starfskjörum þeim sem það ákveður og að þau séu á hverjum tíma í samræmi við laun í þjóðfélaginu hjá þeim sem sambærilegir geta talist með tilliti til starfa og ábyrgðar. Við ákvörðun launakjara samkvæmt 4. gr. laganna skuli sérstaklega gæta samræmis milli þeirra og þeirra kjara hjá ríkinu sem greidd eru á grundvelli kjarasamninga annars vegar og ákvarðana kjararáðs samkvæmt 3. gr. hins vegar. Þá skuli kjararáð ætíð taka tillit til almennrar þróunar kjaramála á vinnumarkaði. Með lögum nr. 148/2008 var kjararáði falið, án tillits til fyrri lögmæltra viðmiða, að kveða upp úrskurð fyrir árslok 2008 er fæli í sér 5–15% launalækkun alþingismanna og ráðherra er gildi frá 1. janúar 2009. Til ársloka 2009 skyldi ráðinu óheimilt að endurskoða úrskurðinn til hækkunar. Jafnframt skyldi kjararáð endurskoða kjör annarra til

samræmis. Svohljóðandi málsliður bættist við 8. gr. laganna með breytingu sem gerð var á lögum um kjararáð með lögum nr. 87/2009: „Við ákvörðun sína skal kjararáð gæta þess að föst laun fyrir dagvinnu, annarra en forseta Íslands, verði ekki hærri en föst laun forsætisráðherra skv. 3. gr.“ Föst laun forsætisráðherra eru nú 935.000 krónur á mánuði. Síðast var lögum um kjararáð breytt með lögum nr. 127/2009 en í þeim segir að til nóvemberloka 2010 sé óheimilt að endurskoða til hækkunar úrskurði sem kveðnir höfðu verið upp á grundvelli laga nr. 148/2008. Við endurskoðun eða ákvörðun kjara annarra aðila sem heyra undir ráðið skuli gætt innbyrðis samræmis eftir því sem framast sé unnt og að virtum ákvæðum 8. gr. laga nr. 47/2006.

Með þeim breytingum, sem að ofan greinir, á skipulagi ákvarðana um launakjör þeirra sem heyra undir kjararáð hefur, eins og fram kemur í úrskurði nr. 2010.4.001 um almennar forsendur, verið raskað því fyrirkomulagi og viðmiðum sem tilgreind voru í 8. gr. laga um kjararáð nr. 47/2006 eins og þau upphaflega voru. Kjararáð verður samkvæmt 8. gr. eins og hún nú er fyrst og fremst að miða við föst laun forsætisráðherra og þær ákvarðanir sem Alþingi tók um lækkingu launa þeirra sem hafa heyrt undir ákvörðunarvald ráðsins. Af þessu leiðir einnig, að svo geti í auknum mæli farið að æðsti stjórnandi hlutafélags eða stofnunar í eigu ríkisins verði ekki með hæst laun starfsmanna, en við því hefur kjararáð engin úrræði. Fyrirvaralaus ákvæði laga nr. 148/2008 og 87/2009 hafa í reynd afnumið meginefni 8. gr. laga um kjararáð.

Þeir sem heyra undir ákvörðunarvald kjararáðs taka laun samkvæmt launaflokkum 123 til 142, að forseta Íslands og forsætisráðherra undanskildum. Mánaðarlaun í launaflokki 123 eru 458.224 krónur, í launaflokki 140 806.230 krónur og í launaflokki 142 862.207 krónur. Í launaflokkum 140 til 142 eru hæstaréttardómarar, ríkissáttasemjari, ríkisendurskoðandi, rektor Háskóla Íslands, vegamálastjóri, skrifstofustjóri Alþingis og ráðuneytisstjórar. Auk mánaðarlauna fá þessir embættismenn greitt fyrir yfirvinnu og álag í formi eininga, 6 til 24 einingar á mánuði, forseti Hæstaréttar mest, en aðrir mest 18 einingar. Einingafjöldi til viðbótar mánaðarlaunum í launaflokkum 123 til 142 er almennt á bilinu 0-20.

Ríkisútvarpið ohf. er ein af stærstu stofnunum ríkisins og gegnir mikilvægu hlutverki. Við ákvörðun mánaðarlauna, þ.e. fastra launa fyrir dagvinnu, hefur kjararáð meðal annars tekið mið af mánaðarlaunum ríkislögreglustjóra, forstjóra Tryggingastofnunar ríkisins og fjársýslustjóra, en þeir eru í launaflokki 138. Þá hefur kjararáð við ákvörðun einingafjölda gætt meðalhófssjónarmiða til þess að komast hjá því að laun lækki óhóflega. Þetta leiðir til tímabundins ósamræmis við laun þeirra sem hafa heyrt undir kjararáð, en búast má við endurskoðun einingafjölda allra þeirra sem undir það heyra eftir 1. desember 2010 eins og nánar er gerð grein fyrir í úrskurði nr. 2010.4.001.

Kjararáð hefur fjallað um fréttalestur útvarpsstjóra og er niðurstaða ráðsins að kjósi útvarpsstjóri að lesa fréttir sé það hluti af aðalstarfi sem ekki beri að launa sérstaklega enda er fréttáflutningur eitt af lögbundnum hlutverkum Ríkisútvarpsins ohf. og launaákvörðun kjararáðs felur í sér laun fyrir öll störf á vegum þess.

Vakin er athygli á því að í úrskurði nr. 2010.4.001 um almennar forsendur segir að kjósi framkvæmdastjóri að halda bifreiðahlunnindum samkvæmt ráðningarsamningi, þar með töldum greiðslum sem miðast við tiltekinn fjölda ekinna kílómetra, skuli verðmæti þeirra samkvæmt mati ríkisskattstjóra dragast frá heildarlaunum sem kjararáð ákveður og fram koma í ákvörðunarorði. Jafnframt segir að laun séu ákveðin miðað við lífeyrisréttindi í A-deild Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins (LSR) og sé miðað við að verðmæti iðgjalds launagreiðanda sé 20% af heildarlaunum. Sé iðgjald launagreiðanda í annan lífeyrissjóð en LSR, að séreignasjóði meðtöldum, herra eða lægra en 20% af launum skulu heildarlaun, sem ákveðin verða af þriggja manna kjararáði, hækka eða lækka um það hlutfall sem mismuninum nemur. Sama á við ef greitt er meira eða minna en 2% af launum í séreignasjóð fyrir félagi í LSR, sjá

nánar kafla VIII í úrskurði nr. 2010.4.001. Þá skulu greiðslur fyrir fastlínusíma á heimili framkvæmdastjóra dragast frá heildarlaunum sem fram koma í ákvörðunarorði.

Eins og fram kemur í IX. kafla úrskurðar kjararáðs nr. 2010.4.001 taka ákvarðanir ráðsins gildi frá ákvörðunardegi nema annað sé sérstaklega tekið fram í einstökum ákvörðunum.

Að öðru leyti en hér kemur fram vísast til úrskurðar kjararáðs um almennar forsendur nr. 2010.4.001, sem gilda um laun og starfskjör útvarpsstjóra.

V.

Ákvörðunarorð

Frá og með 1. mars 2010 skulu mánaðarlaun útvarpsstjóra Ríkisútvarpsins ohf. vera samkvæmt launaflokki 502-138, nú 753.974 krónur. Að auki skal greiða honum 65 einingar á mánuði fyrir alla yfirvinnu og álag er starfinu fylgir.

Eining er 1% af launaflokki 502-126, nú 5.058 krónur. Einingar greiðast alla mánuði ársins, einnig í sumarleyfi. Af því leiðir að ekki er greitt orlofsfé á einingar.

Kjósi útvarpsstjóri að halda bifreiðahlunnindum sínum skal draga verðmæti þeirra samkvæmt mati ríkisskattstjóra frá heildarlaunum sem hér eru ákveðin.

Greiðslur fyrir fastlínusíma á heimili útvarpsstjóra skulu dragast frá heildarlaunum sem hér eru ákveðin.

Lesi útvarpsstjóri fréttir telst það hluti af aðalstarfi og launast ekki sérstaklega.

Laun eru miðuð við fullt starf þannig að ekki komi til frekari greiðslna nema kjararáð úrskurði um það sérstaklega.

Um almenn starfskjör útvarpsstjóra gilda reglur kjararáðs frá 30. maí 2007.

Ákvörðun þessi gildir fyrir þann sem nú gegnir starfi útvarpsstjóra.

Guðrún Zoëga

Jakob R. Möller

Jónas Þór Guðmundsson